

LİBERALİZM VE DEMOKRASİNİN TURNUSOLÜ: AMERİKAN ÜNİVERSİTELERİNDE GAZZE İSYANI – 2

Naman Bakaç: Söyleşi

<https://www.perspektif.online/liberalizm-ve-demokrasinin-turnusolu-amerikan-universitelerinde-gazze-isyani-2/>

Perspektif, Amerikan üniversitelerindeki Gazze protestolarını liberal ve demokratik değerlerin turnusol kâğıdı işlevi gören ve geçtiğimiz günlerde birinci bölümü yayınlanan soruşturmanın ikinci bölümünde; Columbia Üniversitesi Beşeri Bilimler'den Prof. Dr. Bruce Robbins, NTV Washington Temsilcisi Hüseyin Günay, hukukçu Yunus Emre Erdölen ve Anadolu Ajansı Amerika Haberleri Müdürü Can Hasasu'nun görüşlerine başvurdu. Katılımcılar, konuyu aşağıdaki sorular çerçevesinde değerlendirdi:

- Amerikan üniversitelerinde Gazze katliamlarına karşı yürütülen protestolar nasıl başladı?*
- Protestocu öğrenci ve akademisyenlerin temel talepleri nelerdir?*
- Üniversite yönetimleri ile Biden hükümetinin bu protestolar karşısında aldığı tutumu nasıl değerlendiriyorsunuz?*
- Protestoların nereye evrileceğini ve Gazze'deki katliamlara yönelik etkisinin nasıl yansıtacağını düşünüyorsunuz?*

**“BİR YAHUDİ VE AMERİKALI OLARAK FİLİSTİNLİLERE
UYGULANAN ŞİDDET NEDENİYLE DEHŞETE DÜŞTÜM”
PROF. DR. BRUCE ROBBİNS - COLUMBİA ÜNİVERSİTESİ**

Ben Amerikan üniversitelerindeki Gazze protestolarından yanayım. Bir Yahudi ve bir Amerikalı olarak Gazze'deki (ve Batı Şeria'daki) Filistinlilere benim adıma uygulanan şiddet nedeniyle dehşete düştüm. Kurbanların fotoğraflarını sosyal medyada gördükten sonra cinayete

son verilmesi gerektiğine, bu arada Amerikan üniversiteleri ile İsrail arasındaki işlerin olağan şekilde devam edemeyeceğine, İsrail ile bağların kesilmesi gerektiğine karar veren öğrencilere hayranım.

“PROTESTOCULARIN YARISINA YAKININI MÜSLÜMANLAR, DİĞER YARISINI DA BEYAZ AMERİKALILAR, LATİNLER VE ASYALILAR OLUŞTURUYOR”

HÜSEYİN GÜNAY - NTV WASHINGTON TEMSİLCİSİ

Hamas ve İsrail arasındaki karşılıklı çatışmalar 7 Ekim 2023'te başladı. ABD'deki öğrenci protestoları, çatışmaların başlamasından iki ay sonra gerçekleşti. Aradan geçen iki aylık zamanda öğrenciler İsrail'in sadece Hamas'ı değil sivil halkı da hedef aldığını gördüler. İsrail'in tavrı Amerika'daki öğrenci protestolarının temel sebebidir. Bu arada, ilk öğrenci protestoları Harvard Üniversitesi'nde oldu. Hatta, Harvard'ın rektörü Filistin'e destek eylemlerini engelleyemediği için çok eleştirildi ve daha sonra görevden alınmasıyla sonuçlanan bir süreç yaşandı. Mart 2024'e kadar protestolar çok yaygın değildi. Polis, Columbia Üniversitesi'ndeki öğrencilere sert bir şekilde müdahale edince bir anda Filistin'e destek eylemleri ülke gündeminin ilk sırasına yerleşti. Nisan-Mayıs ayında yaklaşık 25 farklı kampüste protestolar gerçekleşti.

Öncelikle protestocuların profiline bakmak gerek. Yarısına yakını Müslümanlar diğer yarısını da beyaz Amerikalılar, Latinler ve Asyalılar oluşturuyor. Ayrıca, LGBT'li bireyler, çevreciler ile az sayıda sendika ve sol çevreler de protestoda yer aldılar. Öğrencilerin pankart ve sloganlarından taleplerini şu şekilde sıralayabilirim; (1) ABD'li ve İsraili üniversiteler arasındaki ticari ilişkinin kesilmesi, (2) ABD'nin İsrail'e silah ve mühimmat desteğini kesmesi, (3) Filistin'in özgürleşmesi. Öğrencilerin en çok taşıdığı pankartlardan biri de 'soykırımı durdurun' şeklindeydi.

AMERİKAN PASAPORTLU BİNLERCE GENCİN İSRAİL'İ SOYKIRIMLA SUÇLAYIP FİLİSTİN'İ DESTEKLEMESİ FARKINDALIK YARATTI

Biden yönetimi önce protestoları görmezden geldi. Daha sonra, “Herkesin protesto hakkı var ancak diğer öğrencilerin eğitim ve güvenlik hakkı korunmalı” dediler. Biden'ın ‘ne şiş yansın ne kebab’ tutumu herkes tarafından eleştirildi. Aslında yönetim, önce kimsenin yanında değiliz diyerek hem Müslüman hem de Yahudi seçmenleri kaçırmak istemedi, neticede beş ay sonra ABD'de başkanlık seçimleri var. Biden'ın belirsiz tutumu süresince bazı okullarda protestolara polis müdahalesi oldu, bazılarında ise hiç olmadı. Fakat Biden 5 Mayıs'ta sürpriz bir basın

açıklaması yaptı ve okullardaki İsrail protestolarını ‘vandalizm ve kaos yaratma’ olarak tanımladı. Yani ilk defa protestoların karşısında durdu. Biden’ın bu açıklamasından hemen sonra neredeyse tüm okullarda polis protestoculara müdahale etti, gözaltına aldı ve kurdukları çadırları kaldırdı.

Protestolar Mayıs ayının son haftasına girerken zayıfladı. Öncelikle polis, neredeyse her yerdeki çadırları kaldırdı. İkincisi, üniversiteler ara tatile girdi, okullarda öğrenci kalmadı. Hala bazı yerlerde protestolar var ancak daha önceki kadar kalabalık değiller ve ülke genelinde eskisi gibi yaygın değiller. İsrail’in Refah operasyonu genişlerse öğrenciler yeniden organize olup kampüslerini protesto alanına çevirebilir. Protestolar Biden yönetimini ciddi anlamda rahatsız etti ama İsrail politikasını değiştirmeye yetmedi. Yine de Amerikan pasaportu taşıyan binlerce gencin İsrail’i soykırımla suçlayıp Filistin’i desteklemesi tüm ülkede yeni bir farkındalık yarattı.

“PROTESTOLARIN NEREYE EVRİLECEĞİNE BİDEN HÜKÜMETİ KARAR VERECEK”

YUNUS EMRE ERDÖLEN - HUKUKÇU

Amerikan üniversitelerindeki eylemlerin temel sebebi, bu üniversitelerin yatırımlarına ve aldıkları mali kararlara yönelik öğrenci tepkisi. Amerikan üniversiteleri, milyon dolarlık bütçeleriyle adeta küçük bir devlet kadar zengin ve etkili. Bu üniversiteler yabancı devletlerle, kurumlarla işbirliği yapıyor, araştırma projeleri geliştiriyor, patent süreçlerinde görev alıyor ve en önemlisi hisse senedi alıp satabiliyor. Bu hususta öğrenciler, üniversitelerin İsrail’i destekleyen veya İsrail’de faaliyet gösteren kurumlarla işbirliklerinin askıya alınması, bu tür şirket veya kurumlarla ticari anlaşmalar yapılmamasını istiyor.

Bazı öğrenciler ise İsrail’de rejimi eleştirmeyen akademik kurumlarla dahi iletişimin askıya alınmasını talep ediyor. Üniversiteler, Amerika’daki geniş ifade özgürlüğü içtihadına rağmen okul bahçesinde çadır kuran öğrencilere müdahale edilmesi için kampüse polis çağırdı ve öğrencilerin ve onlara destek olan hocaların sert bir şekilde gözaltına alınmasını sağladı. Üniversite yönetimleri, özel mülkiyet haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle öğrencileri toplu bir şekilde gözaltına aldırdı. Harvard gibi bazı üniversiteler ise öğrencilere müdahale edilmesi için polisi kampüse sokmadı. Az sayıdaki üniversite de öğrencileri dinleyip ekonomik yatırımlarının değiştirilmesine karar verdi, öğrencilerle geniş çaplı toplantılar düzenledi.

Bu protestoların nereye evrileceğine ise Biden hükümeti karar verecek. Eğer Refah'a giren İsrail'e yönelik sert bir tutum takınırsa ve gerçekten açıkladığı üzere silah yardımını keserse protestolar dinebilir, hatta bu genç solcu Amerikalılar Kasım 2024'te daha önce olduğu gibi Demokrat Parti'ye oy verebilir, Trump'ın seçilmesini yine engelleyebilir. Fakat Biden eğer İsrail'e yönelik şerhsiz desteğini devam ettirirse hem Beyaz Saray'ı hem de Demokrat Parti'nin geniş seçmen koalisyonunu oluşturan solcuları, Müslümanları, gençleri aynı anda kaybedebilir. Bu da uzun vadede ABD'deki İsrail konusunda elitlerle halkın yaşadığı derin kopuşu hızlandırabilir.

“COLUMBIA EYLEMLERİ BUZ DAĞININ YALNIZCA UCU”

CAN HASASU - ANADOLU AJANSI AMERİKA HABERLERİ MÜDÜRÜ

Aslında ABD'de üniversite öğrencilerinin 7 Ekim 2023 sonrası İsrail ordusunun Gazze'de yürüttüğü ve işgale dönüşen operasyonuna tepkileri çok daha önce başlamıştı. Amerika'da Ekim ayında medya ve siyaset koşulsuz bir şekilde İsrail'i destekliyordu. Biden yönetimi Gazze'den gelen sivil kayıp sayılarına, “ Hamas yönetiminin verileri” diyerek itibar etmiyordu. Gazzelilerden, sivillerden söz edenler Hamas yanlısı, terör destekçisi olarak yaftalanıyordu. Buna rağmen Amerika'nın Harvard, MIT ve Pennsylvania üniversiteleri gibi önde gelen yükseköğrenim kurumlarında öğrenciler Filistin'e destek gösterileri düzenliyordu. Arap ve Müslüman kesimin pek dikkate alınmadığı bir dönemde ABD'li üniversite öğrencileri ve ateşkes yanlısı Amerikalı Yahudi muhalif gruplar Gazze'de madalyonun bir de öteki yüzü olduğunu cesurca ortaya koyarak Amerikan kamuoyundaki tek taraflı İsrail desteğini deldi.

Kasım ve Aralık aylarında gençlerin yaptığı eylemler sayesinde Amerikalılar, Joe Biden yönetiminin görmezden geldiği Gazze'deki sivil kayıpların farkına vardı. 4 Kasım'da ABD'nin başkenti Washington'da o güne kadarki en büyük Filistin'e destek gösterisi düzenlendi. Toplumun her kesiminden 300 bini aşkın kişinin katıldığı gösteri, Gazze'de derhal ateşkes ilan edilmesini talep ediyordu. 2 Aralık 2023'te ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in Gazze'de artan sivil kayıpların İsrail için “stratejik bir yenilgi”ye dönüşebileceğini söylemesi, İsrail operasyonlarının neden olduğu ölümler konusunda yetkili ağızdan yapılan ilk açıklama oldu. 5 Aralık'ta ABD Kongresi'nin eğitim komitesine ifade veren Harvard Üniversitesi Rektörü Claudine Gay, MIT Rektörü Sally Kornbluth ve Pennsylvania Üniversitesi Rektörü Elizabeth Magill kampüslerinde yapılan Filistin'e destek gösterilerini düşünce özgürlüğü bağlamında savununca büyük baskı gördüler.

Beyaz Saray rektörlerin açıklamasını kınayan bir açıklama yayınladı. Pennsylvania Üniversitesi rektörü Magill ilk istifa eden isim oldu. Harvard rektörü Gay direndi ama intihal suçlamaları ve muhafazakâr kesimlerin sıkıştırması karşısında o da istifa ettiğini açıklamak zorunda kaldı. Rektörlerin bile direnemediği bu dalga karşısında öğrenciler tekrar sınıflarına çekilmişti. Gazze’de ölen sivillerin 30 bini aşması, World Central Kitchen gibi uluslararası yardım kuruluşu çalışanlarının hedef alınması ve İsrail’in sivillere insani yardımların ulaşmasına izin vermemesi Columbia Üniversitesi öğrencilerinin protestosunu tetikleyen unsurlar oldu. Üniversite kampüsünün bahçesine 17 Nisan’da kurulan protesto çadırları ülke genelinde birçok kampüse ilham kaynağı oldu.

GENÇLERİN TEPKİSİ SEÇİME KADAR KAMPÜSLERE, SOKAKLARA VE HAYATIN DİĞER ALANLARINA YANSIMAYA DEVAM EDECEK

Aslında üniversite eylemleri buz dağının yalnızca ucu. Bütün anketler geçtiğimiz Aralık ayından bu yana ABD’de gençlerin yarısının Biden yönetiminin Gazze politikasına karşı olduğunu zaten gösteriyordu. Dolayısıyla da Columbia Üniversitesi eylemleri ile ülke sathına yayılan kampüs eylemleri çok daha geniş bir kitleyi temsil ediyor. ABD, tarihi olarak İsrail’e en büyük desteği veren ülke. Ancak Kongre’nin, Biden yönetiminin çizdiği tüm kırmızı çizgileri çiğnemesine rağmen İsrail’e 26 milyar dolarlık yardımı onaylaması, başkanlık seçimlerine giden Amerika’da seçmenlerin pek içine sinmedi. Bu durum sandığa nasıl yansiyacak bunu 5 Kasım günü göreceğiz. 30 Nisan gecesine polis, öğrencilerin Hids’s Hall ismini verdikleri Columbia Üniversitesi’nin Hamilton binasına baskın düzenleyerek 1968’den beri tarihi kampüsteki ikinci büyük öğrenci eylemine son verdi. Ama şurası kesin ki gençlerin tepkisi seçime kadar kampüslere, sokaklara ve hayatın diğer alanlarına yansımaya devam edecek.

Rap camiasında Macklemore ismiyle tanınan İrlanda kökenli Amerikalı sanatçı Benjamin Hammond Haggerty, Columbia Üniversitesi’nde başlayan öğrenci eylemlerine atfen sosyal medyada “Hind’s Hall” ismiyle yeni bir parça yayınladı. Kısa sürede popüler hale gelen parça daha şimdiden milyonlarca kişiye ulaştı. Bu durum Biden yönetimi için hiç de iyi görünmüyor. İlk üniversite eylemleri, bazı rektörlerin istifaya zorlanması ile son bulmuştu. Öğrenciler burslarını, iş bulma fırsatlarını ve kariyerlerini tehlikeye atmamak için geri çekilmişti. Ancak sonra Columbia Üniversitesi eylemleri geldi. Siyasetçiler, çıkardıkları antisemitizm yasaları ve polisiye önlemlerle bunun önüne geçmeye çalışsa da ABD’nin Gazze politikası başkanlık seçimleri öncesinde, ekonomi ve göçmenler gibi temel sorunların hemen arkasındaki yerini korumaya devam edecek. Üniversitelerde şu sıralar finaller ve mezuniyet törenleri var. Ancak

öğrencilerin yaz tatiline çıkması gösterilerin biteceği anlamına gelmiyor. Tersine, Biden yönetimi Gazze konusunda tatmin edici bir adım atmazsa, gençlerin daha kitlesel eylemlerle diğer Amerikalıların da desteğini kazanacağına inanıyorum. Başka bir deyişle, 2024 yazı 19-22 Ağustos tarihinde Chicago'da yapılacak Demokrat Parti Kongresi'ne kadar Biden yönetimi için çok sıcak geçeceğe benziyor.